

Sygn. akt I Co 277/19

POSTANOWIENIE

T., dnia 28 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Tczewie I Wydział Cywilny

Przewodniczący SSR Dorota Słowik

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2019 r. w Tczewie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi wierzyciela (...) Finanse spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w P. na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie M. G. w sprawie egzekucyjnej sygn. akt (...), polegającą na obciążeniu wierzyciela opłatą egzekucyjną

wszczętej przeciwko dłużnikowi E. L.

oraz z wniosku wierzyciela o obniżenie opłaty egzekucyjnej

postanawia

1. oddalić skargę,
2. oddalić wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej.

UZASADNIENIE

W dniu 8 lutego 2019 r. wierzyciel (...) Finanse spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w P. złożyła skargę na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie M. G. w sprawie egzekucyjnej sygn. akt Km (...) przeciwko dłużnikowi E. L., tj. postanowienie z dnia 25 stycznia 2019 r. o ustaleniu i obciążeniu wierzyciela opłatą egzekucyjną w wysokości 200 zł, w oparciu o art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2018 r., poz. 770). Wierzyciel wniósł o uchylenie tego postanowienia, a na wypadek nie uwzględnienia skargi, wniósł o obniżenie opłaty egzekucyjnej, poprzez zniesienie jej w całości.

W uzasadnieniu wierzyciel wskazał, że na podstawie powołanego przepisu ustawy, która weszła we życie w dniu 1 stycznia 2019 r., został obciążony opłatą w sprawie egzekucyjnej wszczętej przed wejściem w życie tego aktu normatywnego. Zarzucił, że organ egzekucyjny naruszył obowiązujący w chwili wszczęcia egzekucji art. 45a. ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1277, 1343, 1452 i 1910 oraz z 2018 r. poz. 398), który nakazywał niezwłoczne, nie później jednak niż w terminie 7 dni, rozpoznanie wniosku wierzyciela o umorzenie egzekucji. Tymczasem komornik rozpoznał wniosek po upływie kilku miesięcy, co w ocenie wierzyciela prowadzi do wniosku, że być może celowo do jego rozpoznania doszło dopiero po 1 stycznia 2019 r. Wierzyciel wskazał, iż nie może ponosić negatywnych konsekwencji wynikających z braków organizacyjnych kancelarii, bowiem przyjęcie przez komornika poza rewirem do prowadzenia takiej ilości spraw egzekucyjnych, prowadzi do wniosku, że komornik dysponuje odpowiednią infrastrukturą i zasobami celem sprawnego prowadzenia postępowań. Na wypadek nieuwzględnienia skargi na czynności komornika, wierzyciel wniósł o obniżenie opłaty egzekucyjnej, poprzez jej zniesienie, z uwagi na przewlekłość postępowania egzekucyjnego, która doprowadziła do naliczenia zaskarżonej opłaty.

W odpowiedzi na skargę Komornik wniósł o jej oddalenie. Wskazał, że wszczął postępowanie w oparciu o przedłożony przez wierzyciela tytuł wykonawczy, a egzekucję skierował do składników majątku dłużnika wskazanych we wniosku. Sprzeciwił się twierdzeniu, że czynności podejmował przewlekłe, argumentując to także niezłożeniem przez strony

skarg na sprawność postępowania egzekucyjnego. Wskazał, że w dniu 5 listopada 2018 r. wpłynęło do jego kancelarii od wierzyciela, oprócz wniosku w niniejszej sprawie, około 5.000 wniosków o umorzenie postępowań egzekucyjnych, co skutkowało koniecznością podjęcia czynności biurowych związanych z rejestracją pism i dołączeniem ich do właściwych akt. Stwierdził, że do 31 grudnia 2018 r. rozpoznał około 1.400 wniosków o umorzenie. Niezależnie od tego wywodził, że naruszenie art. 45a. ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie skutkuje żadną sankcją. Wskazał, że po wejściu w życie ustawy o kosztach komorniczych, w zakresie orzekania o kosztach postępowania egzekucyjnego nie mógł zastosować przepisów aktu prawnego z 1997 r., bowiem art. 52 ust. 2 nowej ustawy nakazywał stosowanie od dnia 1 stycznia 2019 r. do postępowań wszczętych przed dniem jej wejścia w życie nowej normy opisanej w jej art. 29. Odnosząc się do wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej, Komornik wskazał, że nie może ona zostać obniżona na podstawie art. 48 ustawy o kosztach komorniczych, bowiem z uwagi na treść jej art. 52 ust. 1 ten pierwszy przepis nie ma w sprawie zastosowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 7 marca 2016 r. do kancelarii Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie M. G. wpłynął wniosek egzekucyjny przeciwko dłużnikowi, który został zarejestrowany pod sygnaturą akt (...). W dniu 7 marca 2016 r. Komornik wystawił dokument „zawiadomienie o wszczęciu egzekucji”, które przesłał dłużnikowi oraz dokonał zajęcia wierzytelności. W tym dniu Organ egzekucyjny również wezwał wierzyciela do uiszczenia zaliczki na wydatki związane z uzyskaniem informacji i poszukiwaniem majątku dłużnika. Następnie Komornik zwrócił się do urzędu skarbowego właściwego dla dłużnika o zajęcie przysługujących mu wierzytelności, jak również uzyskał ze stosownego inspektoratu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informację o braku zgłoszenia dłużnika do ubezpieczenia. W lipcu 2016 r. i w późniejszym czasie Komornik kierował kilkadziesiąt zapytań do banków o rachunki bankowe dłużnika. 9 sierpnia 2016 r. komornik sporządził zawiadomienie o dokonaniu zajęcia rachunku bankowego dłużnika. W dniu 5 listopada 2018 r. do kancelarii Komornika wpłynął wniosek wierzyciela o umorzenie egzekucji, który został rozpoznany w dniu 25 stycznia 2019 r. W postanowieniu o umorzeniu, w oparciu o art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych, Komornik ustalił opłatę stosunkową na 200 zł, którą obciążył wierzyciela (dowody: stosowne dokumenty w aktach (...)).

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie Sąd przyjął, że jest właściwy do rozpoznania sprawy. Zgodnie z art. 298 ust. 4 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 771), która od dnia 1 stycznia 2019 r. zmieniła treść zdania 3. art. 767 § 1 k.p.c., do skarg na czynności komornika składanych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepis art. 767 § 5 ustawy zmienianej w art. 261 (Kodeksu postępowania cywilnego - przyp.), z tym że skargi na czynność komornika dotyczące postępowań egzekucyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy komornik, w przypadku braku podstaw do ich uwzględnienia, przekazuje sądowi właściwemu zgodnie z przepisami dotychczasowymi. Obowiązujący do końca 2018 r. przepis art. 767 § 1 zd. 3 k.p.c. stanowił, że jeżeli - tak jak w rozpatrywanej sprawie - do prowadzenia egzekucji został wybrany komornik poza właściwością ogólną, skargę rozpoznaje sąd, który byłby właściwy według ogólnych zasad, to jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania dłużnika. Do wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej, stosuje się odpowiednio przepisy art.767 i art.7672–7674 k.p.c.

Wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej wierzyciel zgłosił jako żądanie ewentualne, tj. na wypadek nie uwzględnienia skargi na czynności komornika. Żądanie to nie może być utożsamiane z podobnym żądaniem zgłoszonym w postępowaniu procesowym, bowiem tylko w wyniku zastosowania możliwości kumulacji roszczeń opartych na normie materialnotrawnej, żądania procesowe mogą być formułowane jako alternatywne, oparte na upoważnieniu przemianym lub jako ewentualne. Roszczenie ewentualne podlega rozpoznaniu przez sąd dopiero w przypadku nieuwzględnienia żądania zgłoszonego w pierwszej kolejności, przy czym Sąd Najwyższy w uchwale z 18 października 2013 r. (III CZP 58/13, www.sn.pl) - określając granice dopuszczalności formułowania żądań ewentualnych - wskazał, że możliwość zgłoszenia żądania ewentualnego istnieje tak w sprawach o świadczenie, ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego bądź prawa, czy o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa. Nie zostało wyłączone oparcie żądania ewentualnego na odmiennej podstawie faktycznej, czy też prawnej, niż żądanie główne.

Jedynym ograniczeniem dopuszczalności zgłaszania żądań ewentualnych jest konieczność spełnienia warunków określonych w art. 191 k.p.c.

W rozpatrywanej sprawie pismo podlegające rozpoznaniu zawiera żądanie ewentualne, które nie jest oparte na przepisach prawa materialnego, lecz prawa procesowego. Żądanie to nie może być zatem interpretowane jako ewentualne w procesowym jego rozumieniu. Z tego powodu Sąd przyjął, że w sprawie wierzyciel zgłosił dwa żądania, jedno - skargę na czynności komornika i drugie - wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej.

Do rozpoznania zarzutów skargi wierzyciela niezbędne jest ustalenie podstawy zastosowania przez Komornika w toku postępowania egzekucyjnego art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych, która to ustawa weszła w życie w toku postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 tej ustawy, do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia jej w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Ustęp 2 przywołanego artykułu stwierdza, że do postępowań, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 29 i art. 30 stosuje się od dnia wejścia w życie ustawy.

Wykładnia literalna powołanych przepisów wskazuje, że co do zasady postępowania egzekucyjne wszczęte przed dniem 1 stycznia 2019 r. winny toczyć się według przepisów dotychczasowych, tj. w oparciu o ustawę z 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Przywoływaną przez wierzyciela wykładnię przepisów międzyczasowych, dokonaną przez komentatorów w odniesieniu do art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych, należy co do zasady uznać za trafną, bowiem jak należy wnosić w oparciu o dotychczasowy dorobek ustawodawczy, orzeczniczy i naukowy, podstawa prawna postępowania zapoczątkowanego incydentalną czynnością dyspozytywną strony, jaką jest wniosek o umorzenie postępowania, nie powinna ulegać zmianie w czasie od złożenia wniosku do jego rozpoznania.

W procesie wykładni omawianych przepisów należy jednak zwrócić uwagę na istotną okoliczność, jaką jest uchylenie z dniem 1 stycznia 2019 r. aktu normatywnego, który w zastępstwie art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych musiałby w rozpoznawanej sprawie znaleźć zastosowanie, tj. ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z 1997 r. Mianowicie, w art. 305 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych ustawodawca zawarł normę derogującą z dniem 1 stycznia 2019 r. ustawę z 1997 r., stwierdzając, że „traci moc ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1277, 1343, 1452 i 1910 oraz z 2018 r. poz. 398)”.

§ 52 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz.U. z 2016 r., poz. 283) stwierdza, że przepis określający termin utraty mocy obowiązującej ustawy albo jej poszczególnych przepisów zamieszcza się tylko w przypadku, gdy ustawa albo jej poszczególne przepisy mają obowiązywać w ograniczonym czasie. § 41 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że ustawę regulującą dotychczas daną dziedzinę spraw uchyla się w całości, bez pozostawiania w mocy poszczególnych jej jednostek systematyzacyjnych, zwłaszcza pojedynczych przepisów. Ustęp 2 powołanego ostatnio paragrafu stwierdza, że jeżeli w wyniku uchylenia jednostek systematyzacyjnych ustawy lub jej przepisów wyjątkowo zachowuje się moc obowiązującą tylko niektórych przepisów ustawy, w ustawie zamieszcza się przepis zmieniający, w którym wyczerpująco wymienia się uchylane jednostki systematyzacyjne ustawy lub jej przepisy, wyrażając to zwrotem: "W ustawie ... (tytuł ustawy) uchyla się ...".

Założenie racjonalności nakazuje przyjęcie, w myśl przywołanych przepisów rozporządzenia, że skoro w ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych ustawodawca odwoływał się jeszcze do przepisów ustawy z 1997 r., to w późniejszej ustawie – z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych jego wolą było już uchylenie z dniem 1 stycznia 2019 r. ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. W związku z tym należy przyjąć, że zamiarem ustawodawcy było doprowadzenie do takiego stanu, aby prowadzenie od dnia 1 stycznia 2019 r. postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy o kosztach komorniczych odbywało się w oparciu o przepisy nowej ustawy.

Takie założenie prawodawcy można wywieść także po lekturze wprowadzanej równolegle ustawy o komornikach sądowych, w której w art. 298 ust. 1 wskazano, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia

w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 261 (Kodeks postępowania cywilnego – przyp.), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Przyjęcie założenia, że po 1 stycznia 2019 r. możliwe jest stosowanie - także przez tut. Sąd w niniejszej sprawie - przepisów ustawy z 1997 r. stałoby w sprzeczności z treścią art. 305 ustawy o komornikach sądowych. Na tle brzmienia np. art. 261 tej ustawy, w którym zapisano, że "W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (...)", a także brzmienia jej art. 305, należy wnosić, że w sytuacji, gdy wolą ustawodawcy jest wprowadzenie od pewnej daty nowej treści przepisu, to przepis w poprzednim brzmieniu nie jest uchylany, lecz od tej daty nadaje mu się nowe brzmienie. Pozwala to na zastosowanie także po dacie wejścia w życie przepisów nowelizujących przepisów obowiązującego w brzmieniu sprzed nowelizacji. Na tle przepisów rozporządzenia w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" należy przyjąć, że gdyby ustawodawca chciał stosować do postępowań wszczętych przed 1 stycznia 2019 r. także po tej dacie część przepisów ustawy z 1997 r. o kosztach postępowania egzekucyjnego, to winien wyraźnie wskazać, że ustawa ta traci moc w zakresie regulującym zagadnienia ustrojowe dotyczące komorników, a do czasu zakończenia postępowań opartych na przepisach o kosztach egzekucyjnych, winny obowiązywać przepisy w dotychczasowym brzmieniu.

Przyjęta przez Sąd wykładnia prowadzi do wniosku, że art. 52 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych jest normą pustą, nie jest bowiem możliwe jej zastosowanie, tzn. odnalezienie normy prawnej, która obowiązywałaby przed dniem wejścia w życie tej ustawy, a po tym czasie mogłaby znaleźć zastosowanie do postępowań wszczętych i niezakończonych przed tym dniem, w tym także w zakresie ustalenia kosztów postępowania umorzonego na wniosek wierzyciela. Nie jest zatem możliwe przyjęcie, że w sprawie może znaleźć zastosowanie art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, bowiem od dnia 1 stycznia 2019 r., bowiem przepis ten, tak jak cała ustawa, w której został zamieszczony, utracił moc.

Z punktu widzenia tworzenia prawa, konstruowanie norm pustych nie jest pożądane. Ich istnienie potencjalnie utrudnia, tak jak w rozpatrywanej sprawie, stosowanie aktów prawnych, w których zostaną zamieszczone. Zagadnienie uchylecia ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie zostało wszakże dostrzeżone przez skarżącego wierzyciela, jak również Komornika, który nie wskazał w odpowiedzi na skargę na skutki zastosowania art. 305 ustawy o komornikach sądowych. Dla potrzeb rozpoznania niniejszej sprawy Sąd przyjął jednak, na podstawie wykładni systemowej obu ustaw wprowadzonych w dniu 1 stycznia 2019 r., że istnienie pustej normy opisanej w art. 52 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych, nie utrudnia ustalenia obowiązującego od tego czasu stanu prawnego, zważywszy na imperatyw wyrażony w art. 298 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych.

Konsekwencją tego stwierdzenia musi być przyjęcie, że postanowienia o umorzeniu egzekucji na wniosek wierzyciela wydane od dnia 1 stycznia 2019 r., w zakresie ustalenia i obciążenia kosztami egzekucyjnymi, winny być oparte na art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych. Na podstawie tego przepisu Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie M. G. w sprawie sygn. akt (...) orzekł o kosztach postępowania egzekucyjnego, które zostało zakończone postanowieniem o jego umorzeniu na wniosek wierzyciela.

Stawiany przez wierzyciela zarzut przewlekłości czynności Organu egzekucyjnego zmierzających do rozpoznania wniosku, pozostaje bez znaczenia dla sprawy, bowiem Sąd dokonuje oceny konkretnego zdarzenia prawnego, jakim było wydanie postanowienia, a decyzja jurysdykcyjna nie może wpłynąć na czas jego powstania. Nawet przyjęcie założenia, że Sąd byłby uprawniony do uchylecia zaskarżonego postanowienia z powodu opóźnienia rozpoznania wniosku o umorzenie postępowania, nie wpłynęłoby na możliwość wydania po dniu 1 stycznia 2019 r. takiego postanowienia na podstawie przepisów obowiązujących przed tą datą.

Z tych względów, uznając zarzuty wierzyciela za niezasadne, Sąd orzekł jak w punkcie 1. sentencji.

Wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej nie jest zasadny, bowiem opłata minimalna, nawet po jej obniżeniu, w przypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela bądź z urzędu na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., nie może być niższa niż 200 zł (art. 29 ust. 1 w zw. z art. 48 ust. 5 ustawy o kosztach komorniczych).

Z tych względów Sąd orzekł jak w punkcie 2. sentencji.